

Recensies.....

BOEK **KOMEET FORTUYN**

Jasper Muis: *Pim Fortuyn. The evolution of a media phenomenon*, ISBN 9789053535509.
Lees via: <http://dare.ubv.uv.nl/bitstream/1871/33030/1/dissertation.pdf>

In zijn dissertatie onderzoekt socioloog Jasper Muis hoe Pim Fortuyn in korte tijd zo populair werd en waarom juist in 2001/2002. Hij stelt dat eerder onderzoek naar de politieke aardverschuiving vooral

gericht is op maatschappelijke onderstromen waaruit Fortuyn munt sloeg. Onbehagen over de multiculturele samenleving en het politieke taboe daarop staat in dat onderzoek centraal.

Maar, stelt Muis, onbehagen over het multiculturalisme volstaat niet om de komeetachtige opkomst van de Rotterdamse politicus te verklaren. Dat was er namelijk al jaren voor 2002. Bovendien hadden er al anderen aan geappelleerd, vooral Hans Janmaat van de Centrum Democraten. Daarom onderzoekt Muis de rol van de media in de periode-Fortuyn. En hoewel de macht van tv onderbelicht blijft, levert het proefschrift belangrijke inzichten op.

Met statistische analyses laat de onderzoeker zien hoe Fortuyn tussen augustus 2001 en mei 2002 in een 'opwaartse spiraal' van populariteit en publiciteit raakte. Opvallend is dat negatieve reacties van gevestigde partijen alleen

maar zorgden voor meer media-aandacht. Dat resulteerde in betere peilingen, die nog meer media-exposure genereerden. Muis stelt dat charisma geen rol speelde in Fortuyns opkomst, omdat dit geen persoonskenmerk is, maar iemand toebedeeld wordt. Politiek opportunisme kan de politicus ook niet verweten worden, vindt Muis, want Fortuyn was de acht jaren voor zijn politieke carrière opvallend standvastig in zijn opvattingen. Zijn opkomst is dus te verklaren door de kruisbestuiving tussen media-aandacht, negatieve reacties van het establishment en stijgende peilingen. Rest de vraag waarom dit jammaat niet is gelukt. Dit komt volgens Muis doordat de negatieve aandacht voor de CD 26 sterk was, dat dit in jammaats tegendeel werkte. Fortuyn kreeg vaker de kans om zijn eigen meningen te ventileren en werd bovendien serieuzer genomen. Dit relatief kleine verschil in uitgangspositie bleek cruciaal te zijn.

Het boek van Muis laat zien dat er in een tijdsbestek van maanden of zelfs weken een onvoorspelbare wisselwerking kan ontstaan tussen politiek en journalistiek. Een klein verschil in uitgangspositie in media-aandacht kan een politieke partij maken of breken. De auteur schrijft dit, terecht, deels toe aan toenemende commercialisering en concurrentie in medialand. Die maken journalisten gevoeliger voor hypes. Politici doen daar net zo hard aan mee. De vraag is of dit wenselijk is. Om een land goed te besturen, zijn immers lange termijn plannen nodig. En die staan haaks op het korte termijn denken in het dagelijkse spel tussen politiek en journalistiek.

ROLF HARBERS